kopiks ja Riia kiriku inkorporeerimise ordusse, siis oli ppiiskopkond ülivõimu alla minemas, milleks ordu juba varemalt pinda oli loonud, teotsedes käsikäes ppiiskopkonna vasallidega ppiiskopi vastu. Ordu politika vastase koalitsiooni organiseerijaks ja juhiks sai osav ja energiline D., kes kasutas orduga mitterahulolevaid elemente maal, eriti ppiiskopkonnast Tartu piiskopkonda põgenenud ppiiskopi vasalle, pidas kontakti Riiast põgenenud toomhärradega ja end. ppiisk. Sinteniga, segas Meklenburgi hertsogi Albrechti, kui maa kaitsehärra, maa asjusse, tunnustas Riia kiriku elekti Pommer-Stettini printsi Ottot, nimetas viimase oma koadjuutoriks, otsis suhteid välisvõimudega kiriku kaitseks ja sõlmis maa vaenlasega, Leedu suurvürsti Vitautas'ega liidu (26. III 1396); nii muutus ta ordule tõsiselt hädaohtlikuks. Koguni Läänemerel röövimise tõttu kuulsaks saanud vitaalivendi organiseeriti ja kavatseti võitluseks ordu vastu kasutada. Ordu pääsis kardetavast seisukorrast Meklenburgi hertsogi ja Vitautase isoleerimisega koalitsioonist ja kiire sõjalise aktsiooniga Tartu piiskopkonna vastu, seda rüüstates 1396 juulist 1397 veebruarini. Välise abi puudusel pidi D. järele andma. Lõplik kokkulepe saavutati Danzigi II kongressil a. 1397, kus D. pidi ppiiskopi tunnustama. — Lõpuks oma piiskopk. vasallidega tülli sattunud D. resigneerus a. 1400.

Arbusow, Geistl.; P. Girgenson, Die Inkorporationspolitik d. Deutsch. Ordens in Livland 1378—97 (Mitt. XX). *H. S.*

DITMAR, Woldemar Friedrich Karl v., sünd. 8. VIII 1794 Pärnus, õppis 1812—15 Tartu ülikoolis ja hiljemini Saksamaal, kus omandas kaks doktorikraadi, sai 1819 Tartu ülikooli eradotsendiks, 1819 Pärnu kreiskohtu assessoriks, suri Vändras 12. XI 1826. — D. plaanitses pikemat teost Liivi ajaloost, tundis huvi ka eesti rahvaluule vastu, uuris Eesti kohanimesid; oli Rosenplänteri kaastööline. Kirjutanud: *Disquisitio de origine nominis Livoniae* (Heidelberg, 1816); »Nachricht von den in Kurland lebenden Kreewinen« (Intelligenzblatt d. Heidelb. Jahrb. 1817, VI); »Poesien der Ehsten« (Rosenpl., Beitr. IV, 134—65); *De praecipuis Fontibus Juris provincialis Livonici campestris* (Tartus, 1818).

Recke-Napiersky I; Napiersky, Gesch.-Schr., 113; Левицкій I, 506 j. *P. B.*

DOGIEL, Matthias, katoliku munk XVIII a. s., oli koolirektor Vildas, hiljemini Leedu õuemarssali krahv Scipio de Campo koduõpetajaks, töötas Poola riigiarhiivis, mille tulemuseks oli mitmeköiteline *Codex diplomaticus*, ajalool. dokumentide kogu. Koodeksi 5. köide (Vilna, 1759) sisaldab rikkalikku materjali Liivi ajaloo alalt.

Gadebusch, L. B. I, 214 jj.; Napiersky, Gesch.-Schr., 15. *R. K.*

DONAT (Nikolai Babinski), sünd. 1828, surn. 1896. Kreeka-katoliku vaimulik tegelane, Peterburi õigeusu vaimuliku akadeemia magister, oli Bresti, Kaunase (Kovno), Riia ja Podoolia piiskopp, hiljemini Leedu ja Doni ppiiskopp. Riia (ja Miitavi) õigeusu piiskopp oli D. 1882—87. Kuna talurahva pöördumine kreeka-katoliku usku, mis Liivimaal 40-dail aa. sai hoogsa alguse, jättis esialgu Eestimaa riivamata, vallandus ta viimases piiskopp D.-i ajal, kes omalt poolt seda liikumist igapidi soodustas, käies sel puhul oma siinse tegevuse lõpp-järgus käsikäes Eestimaa tolleaegse silmapaistvama venestajaga — kohaliku kuberneri Sahovskoiga (vt.).

Энц. Сл. (нов.) Брокг.-Эфр., XVI; Изъ архива князя Шаховского, III (1910); И. Бѣляевъ, Судьбы православія въ Прибалт. краѣ (1901), lk. 177—78. *H. Kr.*

DREILEBEN, Burchard v., Liivimaa ordumeister 1340—45 (tagasi astunud 14. XII). — Juba eelmise ordumeistri Eberhard v. Monheimi ajal oli Liivi ordu saavutanud ülekaalu teiste võimude üle maal. D.-i ajal läks ordu võimu alla ka Taani maa-ala Põhja-Eestis, nimelt Harju ja Viru maak. Harju-Viru saksa soost vasalkond oli kujunenud korporatiivselt juba XIII a. s. II poolel; tema liikmeist koostus ka maavalitseja võimu kohtuja administratiivalal piirav Harju-Viru maanõukogu. Harju-Viru vasallide võim arenes niikaugele, et nad vastu maavalitseja tahtmist teiste Vana-Liivimaa maaisandatega j. t. liitusid sõlmisid. Nende eesõigused leidsid kinnituse Eerik VII ajal 1315. a. n. n. Waldemar-Eeriku lääniõiguses, mis sisaldas juba enne tarvitusel olevate õigusekommete jne. kodifikatsiooni. H.-V. vasalkonna õiguste arenemine mõjutas talupoegade seisukorra äärmise viletsuse. Selle tagajärjena tekkis Harjus 1343 a. mäss, mille ohvriks said kõik eestlaste kätte langenud võõrad. Rahva poolt valitud juhtidega eesotsas liikus eestlaste vägi Tallinna alla. Eestlaste vastuhakkamine sai seda hädaohtlikuma iseloomu, et nad Rootsi võimudelt Viiburis ja Turus ning Pihkva venelastelt (viimased olid sel korral sakslastega vaenujalal) olid abi otsinud, mida need ka olid valmis andma. Paidesse põgenenud sakslaste, nende hulgas ka Tallinna piiskopi, palvel tuli appi ordumeister D., kellel tol korral väed Pihkva vastaseks võitluseks just koos olid. D. oli 4. V Paides, kuhu läbirääkimisteks olid kutsutud Eesti väejuhid-saadikud ühes saatjatega. Need kaebasid läbirääkimiste aegu junkrute jne. survevalitsuse üle; nad peeti